नं ५३३३

दिनकर्यनुमान खण्डः
नैलिङ्ग्यम्

× × × ×

पत्र· ५ — सं· ×

विषय· न्याय वैशेषिकं

दिनकर्यन्तु मानवेणः तेलिंगदे शालिग्राम

५३३३

5333
F = 5

starting from 45 to 49
1 to 44 MISSING

तैलङ्ग भाषा

॥ दिनकर्य्यस्मिन्नुमानखंडारम्भः॥

దినకర్యానును మానఖండారంభః

౧

॥ శ్రీరామాయనమః ॥

॥ అనుమానఖండః ॥

॥ శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః ॥ శ్రీగురుచరణారవిందాభ్యాం నమః ॥ శ్రీ ॥ అనుమితిఖండః సంగతి [illegible] ॥ అనుమాన ॥
[illegible] ప్రత్యక్ష [illegible] పక్షే [illegible] పరామర్శ [illegible] వ్యాప్తి [illegible] తత్ర పరామర్శ
[illegible] సంభవతి [illegible] పరామర్శ వ్యాప్తి [illegible] తత్ర [illegible]
[illegible] ధూమ దర్శనే [illegible] వ్యాప్తి [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] ధూమ దర్శనే [illegible] వ్యాప్తి [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] పరామర్శ [illegible] వ్యాప్తి [illegible] పూర్వం [illegible]
[illegible] విశేష [illegible] వ్యాప్తి [illegible] పరామర్శ [illegible]
[illegible] పరామర్శ [illegible] వ్యాప్తి [illegible] సంబంధ [illegible] వ్యాప్తి
[illegible] పరామర్శ [illegible] వ్యాప్తి [illegible] తత్ర [illegible]
[illegible] లింగ [illegible] పరామర్శ [illegible] లింగపరామర్శ [illegible]
[illegible] లింగపరామర్శ [illegible] లింగ [illegible]
[illegible] పరామర్శ [illegible] లింగ [illegible] పరామర్శ [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] లింగపరామర్శ [illegible] లింగస్య [illegible] పరామర్శ విషయ

2

[illegible]

౪౬

46

[illegible]

३

త్వేన సమానాధికరణ ఇత్యావ(ప్ర)తియోగితానవచ్ఛేదకతావ్యాప్త్యావాప్తిరితి భావః। పరంపరయా సత్త్వ(గు)ణసమవాయేన తథాత్వాత్ పరంపరయా యదవచ్ఛేదకం తదన్యత్వస్య
వాచ్యత్వే స తాదృశాభావాప్రసిద్ధిరితి భావః। తాదృశధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్యేత్యత్ర పరంపరయా రూపత్వవ్యాప్యత్వమతి తదవచ్ఛిన్నసత్తాసమవాయేనాన్వయః నాస్తి తత్ర(త్రా)పి చ(ఎ)ద్రవ్యత్వమి=
త్యస్యఘట్యతే। మతాంతరే ద్రవ్యపరీక్షాం ధ్వనితి। ఆదిరాసాధ్య పర(ప్ర)వర్తనాం। వ్యాప్తిః ఘటాదావితి। వ్యాప్తిః స్వాధికరణతా ఘటాదావిత్యర్థః। ఘూరోక్తస్యర్థ తాత్పర్యం తేన త(ప్ర)స
క్తతావచ్ఛేదక తావచ్ఛేదకధర్మ (ప్ర)తియోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకత్వ(ప్ర)కారకజ్ఞానస్య తేన తు త్వం ప్రాబల్యం కారణతాకారణతాగౌరవాత్ తదపూర్వోక్తస్యర్థతాత్పర్యజ్ఞానతిమాం।
తేనావాసంబతః సాధ్యప్రసిద్ధిమతి మత్యాం। తత్కారణేతి నావశ్యం(ప్ర)తియోగిత్వేన తుల్యేతి మాం। తేనావాసంబతేనాకారత్వాతి మద్వా। తత్కారణస్తు తద్ధర్మత్వం తేన తుల్య ఇత్య
మాష ఇత్యపవద్ధం తు। ధర్మమ స్వరసః సాధ్యతః। శుద్ధసత్తా సమానాధికరణేతి। నవిశిష్టసత్తాయాం పితాధికరణతాయాం। తేన తు తావచ్ఛేదకసంబంధత్వేన ధంతే
సంబంధేన సత్తాధికరణం గుణః సమవాయసత్త తథా త్వమ(ద్ర)వ్యత్వేన ద్రవ్యవిశిష్టసత్తాయాం। ద్రవ్యభిన్నవృత్తిత్వ(ప్ర)వ్యాప్త్యభిధానే మసంగతః మిత్యవాద్యం। సా=
ధ్యవ్యాపక వ్యాప్తితాం వచ్ఛేదకం తేన తు తావచ్ఛేదకస్యైవ ద్రవ్యభిన్నపదార్థ త యాం సమవాయసంబంధస్య తేన తు తావచ్ఛేదకసంబంధత్వవిశిష్ట (…) ద్యస్యతేంతో ఘ ధ
రవ్యభిన్నాతా త్వసాధ్యా తాంవాప్తిః। నను తేన తు తావచ్ఛేదకవిశిష్టసత్తా ద్రవ్యవిశిష్టసత్తాయాం। అధికరణత్వస్య గుణేన తద్దేవం విశిష్టే పిక ద్రుమవాప్తిపరిహారజ్ఞతాం
వ్యతే తు తావచ్ఛేదకాంవచ్ఛిన్న। యాం పితాధికరణత్వస్య విశిష్ట తాత్పర్యవిశిష్టసత్తాత్వస్య గుణాద్యాపి తాదియతా(వ)చ్ఛేదకత యాం తదవచ్ఛిన్న। యాం పితాధికరణత్వస్యా=
గుణేఽభావాదితి। తత్త్వైవ। తదవచ్ఛిన్నస్య తత్స్వైవ తత్ర గుణ ఇతి అధికరణ ఘటాదేః ఘట స్వాభావః భావపగమాదితి భావః। (ప్ర)తియోగ్యధికరణవృత్తిత్వం (ప్ర)తియోగ్యధికరణవృ
త్తి (…) ఘుష్ట ధ్వంవిశిష్ట తాత్పర్యమితి (ప్ర)తియోగ్యధికరణపదే విశిష్ట తాత్పర్యమిత్యర్థః। ద్వేనం తేన తు సమానాధికరణత్వస్య నైయాయిక ధర్మం సత్తా

॥శ్రీరామాయణము॥

॥సుం॥టీ॥ది కా॥

౪౨

47

ంబంధస్యాప్యాన్యోన్యసంబద్ధవత్త్వం విపర్యస్తే తదాభాసవాచ్యవేత్యత్రాహ తాత్పర్యేతి వాన్యప్యేషు చెం కథ్యా। అవపత్తి ప్యాగాస్తు తవిశేషాత్ ఇయతాం యాం: అతిరిక్తతాద్యదితి భావ

ః ఫవితో ధర్మ ఇతి। తదా బత్యసత్య నిష్కరణ తాం రూపకతా వచ్ఛేదకస్యైవత్య రూపితాద్య యతావచ్ఛేదకత్వే యమేవం విశేషసత్తా త్వేస్య గుణ ఇయతాం వచ్ఛేదకతా

సత్వాన్యప్యేతి భావః। అథవేత్యాదిలక్షణామవతారయితుమంతఃప్రలక్షణే దూషణమాహ। కృత్వేతి। సుకేవలాన్వయిత్వ దృష్ట్యా కావచ్ఛేదకతాఘటకసంశయాం భావేనైవ నాం

మితస్త చార్థ్యాన్యకాం వేతు శ్రీమాత్యకవాన్యపి దృష్ట్వా నాదకుమతి భక్తవత్యేవేత్య తయవస్తు। ఇంతి। ద్విత్యేదావిత్యాదినా సంయోగే నేంతు తాయాం గుణవాన్ ప్రాదితాద్యేః షం

ప్రకాంశ। గుసర్వ్యదికరణవృత్తిసాధ్యవదవ్యత్యాన్య భావకత్వం లక్షణదక్షః। తత్రాకేయమవాన్యపి ఇతి పృథ్వత్వ మాకృష్య మాంశ తాద్య దాం ధూమా మాదికరణే వవాచ్యమద నోన్యాన్య భావ

వి సత్వాం కసంబంధేన వృత్తిరవాన్య వృత్తిప్రత్తేః సాధ్యవత్తా ప్రకాంశ వెంధతాయాం మక సంబంధేన వృత్తిత్వ సార్వ వన్వయిత్వయ। తయాం సత్తా భావే వక్షాత్య భావా దత్య

మవాంతు దావవాన్యపి। శాత్య భావాధికరణే సాధ్యవత్తా ప్రకాంశ వెంధతాయాం మకస్థ వృత్తేః రప్రసిద్ధిః। గుససత్తాయాం ఇతిరత్యాదాం సర్వదికరణే ఇత్యాదివాన్యపి దృష్ట్వా

కారణాంశ సత్తా భావా నేకాత్య భావాం దత్యదాం తుసాధ్యవదన్యత్యాదివాన్యపి దృష్ట్వా సంకారణమతివాన్యం ప్రతియోగి సంయోగ సంబంధావచ్ఛిన్న ఘటా భావే సాధ్యవిషయితయాం

వెంతాం ఘటే లక్షణాద్వయ సాధ్యవాన్యప్యేష ప్రవిషయితయాం వెంత్య దికరణే దృష్ట్వా సాధ్యవత్తా ప్రకాంశ వెంధతాయాం మకసంయోగే నేత్యాం భూతవేసంయోగేన ఘటాదికరణే

వెంతుతావచ్ఛేదక విషయితయాం బవృత్తి రప్రసిద్ధిః। గుసత్త కారం భయాం భావే వమానా భావాదిత్య తయ అవ్యాపకేన సత్వే ఏ తద్యదమువలక్షణాం। వి శేషత్తా భావ మదాం యాం వాన్యపి ఇతి

తద్వయాం। గుణేః పృథ్వాన్యసవ్య వృత్తిర్యాత్ యావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాంకత్వే నా భావక్షిణ తద్యవాన్యపి ఇత్యతయ అవ్య। సునవాంతి। అప్రవెంతోదేక వృత్తికత యాం సమానాదికరణ

నాయో వివాన్యపి ఇత్యకాం వట। గుసత్తా రమితి భావః। ఏ తదూప వాని తత్ప్రసంబత్యాదాం లక్షణ సత్యేవ సంభవా భావాదాం। అవాన్యపీతి। వాచ్యమతి। గుణవ్యస్య ప్రస్వ

॥అను మా౦॥

ఘా

ఘటాభావాత్మకతయా ॥ అభావాధికరణకాలే ఘటాధికరణాంతరేతి కృతత్వాదితి భావః । ఇతరాభావాదితాదృశాభావ సాధ్యక సత్త్వే తు మహానసీయ ప్రతియోగితాం । స్వరూపసంబంధేనేతి ॥ అభా
వీయవిశేషణతేతన్నధర్మః । పూర్వోక్తనావ్యాప్తి తద్విశిష్టసాధ్యాభావేతి । పూర్వోక్తనావ్యాప్తి తద్విశిష్టం యత్త్వం ఘటాభావాదిః తదభావాత్మకే తన్నధర్మః । ప్రతియోగితావచ్ఛేదకేన సంయోగసామా
న్యాభావాంగీకారాదావ్యాప్తిరితి । ఘటాభావ వియన్నయత్త్వం ప్రతియోగితావచ్ఛేదకఘట తాదృశవచ్ఛిన్నాధికరణత్వస్వరూపవృత్త్యధికరణత్వసంభవాత్ ప్రతియోగిత్వాధికరణవ్యాప్తి ॥ ఘాదా
క్తిరిబంధనావ్యాప్తిః సంభవతీతి భావః । ఘటత్వేన తదీయత్వం ప్రతియోగితావచ్ఛేదకే గుణసామాన్యాభావతాదృశవచ్ఛిన్నాధికరణత్వం వైశిష్ట్యాధికరణ [illegible] సర్వఘటాదేః ॥
సంభవతి ఘటవృత్తికాలే ఘటే గుణసామాన్యాభావసత్త్వాదితి యత్తత్త్వవ్యాపకత్వం తాదృశాభావః । వృత్తియత్ విశిష్టా గుణసామానాధికరణ సమానాధికరణ్యత్వే । యోగ్యతైవ । యోగ్యతావచ్ఛేదకః ప్రతియోగితాయా
ః అవచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible] అధికరణత్వం వేంతు మతః తాదృశాభావప్రతియోగితాయాః అగ్రే ప్రతియోగిత్వమిత్యర్థః । వివక్షిత తత్తద్ప్రతియోగిపదే వివక్షిత తత్తత్ప్రతియోగిసంయోగాభా
వాః । అత్ర తాదృశతత్త్వ గుణసామాన్యాభావత్వాత్ ప్రతియోగితాయాః ఏవ తాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేదక ఉపాదానం శక్యతయా తదవచ్ఛేదకస్వరూపసంయో
గాభావత్వే సతి [illegible] అధికరణత్వం వేంతు అధికరణాఘటత్వ [illegible] సంభవతాం అవచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న సామానాధికరణ్య సర్వఘటస్య సర్వస
ంభవేపి [illegible] సంబంధేన ప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన ప్రతియోగ్యధికరణత్వవివక్షణే అవ్యాప్తిరితి శంకతే । ఘటత్వ మహాకాలవృత్తి విశిష్టఘటాభావస్య
తు అభావీయ విశేషణతా ఘటితసామానాధికరణ్యసంబంధేన మహాకాలవృత్తి విశిష్ట [illegible] ఘటాభావ ఇత్యన్నధర్మః । మహాకాలవృత్తి ఘటాభావ ఇతి ॥ అభావీయవిశేషణతా
సంబంధేన మహాకాలవృత్తి ఘటాభావాదితన్నధర్మః । సామానాధికరణ్యఘటకీభూతవిశేషణవిశేష్యసంబంధాభావేన ప్రతి విశేషణవిశేష్యభావసత్త్వం తత్రత్యవిశిష్టాధికరణతత్త్వ య
[illegible] ప్రసజ్యతే ఇతి । మహాకాలవృత్తి విశేషణతావిశేష్యసంబంధితాయాం మహాకాలవృత్తి విశిష్టఘటాభావే ప్రతియోగ్యధికరణః తత్రత్యసంబ

48

[illegible]

4

[illegible]

కపుపు

[illegible]

49